

V.O.B.o.W

België-Belgique
P.B.
8800 Roeselare 1
BC 6675

WEST-VLAAMSE ARCHEOKRANT & ARCHEOLOGICA

Driemaandelijks tijdschrift, jaargang 17 afgiftekantoor Roeselare
Uitgever: V.O.B.o.W.vzw en W.A.R
Ondernemingsnummer: 414135857
Maatschappelijke zetel: Bergeikenstraat 48, 8800 Roeselare
Verantwoordelijke Uitgever en verzending: Jozef Goderis
Bergeikenstraat 48, 8800 Roeselare, Rumbke 051/22.27.20

nr 64 november 2009
Jaarboek V.O.B.o.W. 2007

Colofon: West-Vlaamse Archeokrant nr 64 november 2009 en West-Vlaamse Archaeologica jaarboek 2007

<p>Redactieadres: Jozef Goderis, Bergeikenstraat 48, 8800 Roeselare-Rumbeke 051/22.27.20</p> <p>Werken mee aan dit nummer: Michaël Delange, Hendrik Demiddele, Jozef Eloy, Jozef Goderis, Geert Hoornaert en Prof. em. A. Van Doorselaer.</p> <p>Vormgeving en foto's: Hendrik Demiddele en Jozef Goderis</p> <p>VOBoW-lidmaatschap 2010: wordt betaald op rek.466-9167991-47 van VOBoW-vzw Vaste leden betalen €26. Gewone leden €21 De vier Archeokranten van 2010 zijn ook voor niet- leden beschikbaar voor €11. Zij verschijnen in februari, mei, augustus en november.</p> <p>Inleveringsdatum kopij: vóór 15 januari en 15 april 2010</p>	<p>West-Vlaamse Archaeologica, lidkaart en de vier West-Vlaamse Archeokranten worden automatisch verstuurd naar de leden in orde met de lidmaatschapsbijdrage 2010.</p> <p>Verzendingsdienst West-Vlaamse Archeokrant Jozef Goderis, Bergeikenstraat 48, 8800 Roeselare. 051/22.27.20 jozef.goderis@skynet.be</p> <p>Copyright 2010, West-Vlaamse Archeokrant en W.A.:</p> <p>Overname is toegelaten mits verwijzing naar onze uitgaven. Elke auteur is verantwoordelijk voor de inhoud van zijn bijdrage. Voor gehele of gedeeltelijke overname is voorafgaande toestemming van de auteur vereist.</p> <p>Copyright 2010: J.Goderis en J.Vanackere</p> <p>V.O.B.o.W. is aangesloten bij de Vlaamse Contactcommissie Monumentenzorg V.C.M. nu Forum voor Erfgoedverenigingen. vzw.</p>
---	---

INHOUDSTAFEL Wak 64 en West-Vlaamse Archaeologica 2007

Colofon – In dit nummer	p. 2
Woord vooraf	p. 3
Historische situering van 't Goet te Vrouwenhove door Geert Hoornaert	p. 5
't Goet te Vrouwenhove: Historisch overzicht door Roland Swaenepoel & Jozef Goderis	p. 7
Vooronderzoek in 2002 door Roland Swaenepoel	p. 9
Beschrijving van de onderdelen van de aangetroffen funderingen van zuid naar noord door Jozef Goderis	p. 13
Baksteenformaten in elk van de funderingscompartimenten	p. 27
Archeo-ecologisch rapport door Hendrik Demiddele	p. 28
Metaalvondsten: schelling, rekenpenning, metaalplaatje Sabbe, munitie W.O.I	p. 70
Aardewerk: 1. grijs 2.rood 3. witbakkend	p. 74
4. met tinglazuur (majolica) 5. steengoed 6. oliekruijk	
7. fragmenten van pijpen als rokersattributen 8. faience	
Belang en besluiten van het archeologisch onderzoek	p. 87
Bibliografie bij het archeologisch onderzoek	p. 89
Dank aan	p. 93
Sponsors	p. 94

foto op de kaft: luchtfoto middendeel opgraving 2006-2007
Prins Albertstraat Roeselare

HISTORISCHE SITUERING VAN 't GOET TE VROUWENHOVE en later

SABBE's HOF

door Geert Hoornaert samenvatting door Jozef Goderis

In het jubeljaar 2003 van Rollarius, het tijdschrift van het Koninklijk Geschied – en Oudheidkundig Genootschap van Roeselare en Ommeland schreef K.GOGRO voorzitter Geert Hoornaert een merkwaardig artikel over Vrouwenhove. Deze bijdrage maakt deel uit van een ruimer kader over de Burggraven te Roeselare.

“Vrauwe hove” wordt volgens D. Denys, *Toponomie* ...reeds in een document van 1444 vermeld. (Het kan dus nog veel ouder zijn, aangezien de archieven van vóór die tijd verdwenen zijn). Fr. De Potter voegt hieraan toe dat de hoeve reeds in 1534 verpacht werd. ¹

Het thans verdwenen goed ten Vrouwenhove was gelegen aan het einde van de huidige Stationsdreef en de Prins Boudewijnstraat. Het werd eeuwen lang beboerd en dit nog tijdens de Eerste Wereldoorlog. Het is ons onder meer bekend als Sabbes Hof uit het heldenverhaal van de Franse soldaat Le Hétet. ²

Vervolgens onderzoekt G. Hoornaert de mogelijke toponomische verklaringen van Vrouwenhove. Hieraan koppelt hij de historiek van deze site waarin pachters, bewoners en eigenaars gaandeweg op het toneel verschijnen. Interessant voor ons is o.m. het feit dat Rogier van Steeland in 1596 het vervallen 't Goet te Vrouwenhove huurt: 40 bunders groot (ongeveer 55 ha). Aan de burggraaf is hij een borg op de jaarlijkse betaling van de pacht verschuldigd.

Op het einde van de 16de eeuw waren op Vrouwenhove uiteraard paarden en runderen aanwezig: *waghen, zole, achde, peerde-harnasch ende ander huuscatheylen ...*”

Verder filtert G. Hoornaert uit historische bronnen de beschrijving van Vrouwenhove:

Uit het terriërboek van Roeselare-Ambacht van rond 1645 opgesteld door Coolaert Darlun lezen we: ³

“arlo 533: eerst op eene behuysde hofstede met de wallen rontsomme genaempt tgoet te vrouwenhove, streckende bycant oost ende west, de noortzyde aen naervolghende boghaert, en den meersch deser goede over de zuutsyde commende metten oosthende tlant Guillame du Rieu, ende oude mote deser hofstede ten westhende ...” enz...

In het terriërboek van Roeselare-Ambacht van rond 1715 lezen we volgende aanvullende beschrijving van Vrouwengoed:

“arlo 443: oost en noort an tvoorgaende een partye saeylant met een bewaelde mote van suyden ende eenen viver van westen daeran

wesende t'samen een happende partye paelende oost de dreve d' helft hiermede ghemeten suyt ende oost syn selfs hofstede ghenaeempt tgroote vrauwegoet...” ⁴

Op de volgende bladzijden krijgen we een overzicht van de beschrijving van Tgoet te vrouwenhove in Rousselar, 1637. Hieruit halen we een reeks elementen die op de detailkaart uit het Manscepeboek Land Wijnendale wellicht deels herkenbaar zijn:

1. behuysde hofstede met den wallen 2. t boghaerdeken 3. de dreve 7. een mersch 18. motte met de wallen ende warande busch 24. paerde wee 30. peerde muellen enz.

Vervolgens vinden we in deze bijdrage een lijst van toponiemen (verklaringen van plaatsnamen) i.v.m. Vrouwenhove uit het terriërboek van 1645-1648 opgemaakt door Colaert Darluyn. ⁵

G. Hoornaert beëindigt dit artikel met aandacht voor het *“archeologisch speurwerk naar restanten van Vrouwenhove”*. Het betreft hier het vooronderzoek van Roland Swaenepoel, dat we op een volgende bladzijde afzonderlijk behandelen.

Uit Rollarius 2003, 32ste jaargang nr 2, p. 68-76.

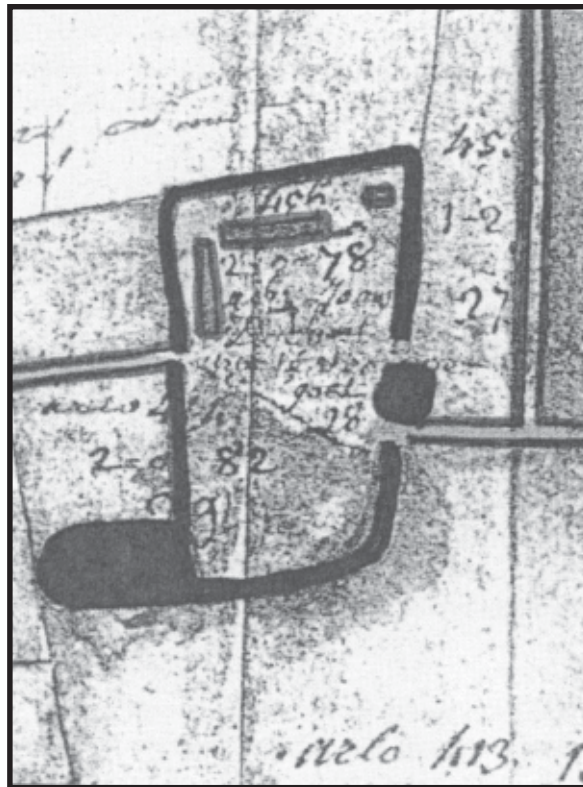
1. DENYS, D., *Toponymie*, nr. 4318; F. DE POTTER, o.c., p.81, uit oude papieren die De Potter toen in bezit had. Wij vonden dit niet terug.

2. BACCARNE, R. & STEEN, J., 1989 *Van Rousselare tot Langmark*, Beernem p. 89-93 LYBEER, L., *Barnum geschiedenis van een wijk te Roeselare*, in De Gidsenkring nr 5, 1993, p.20-21

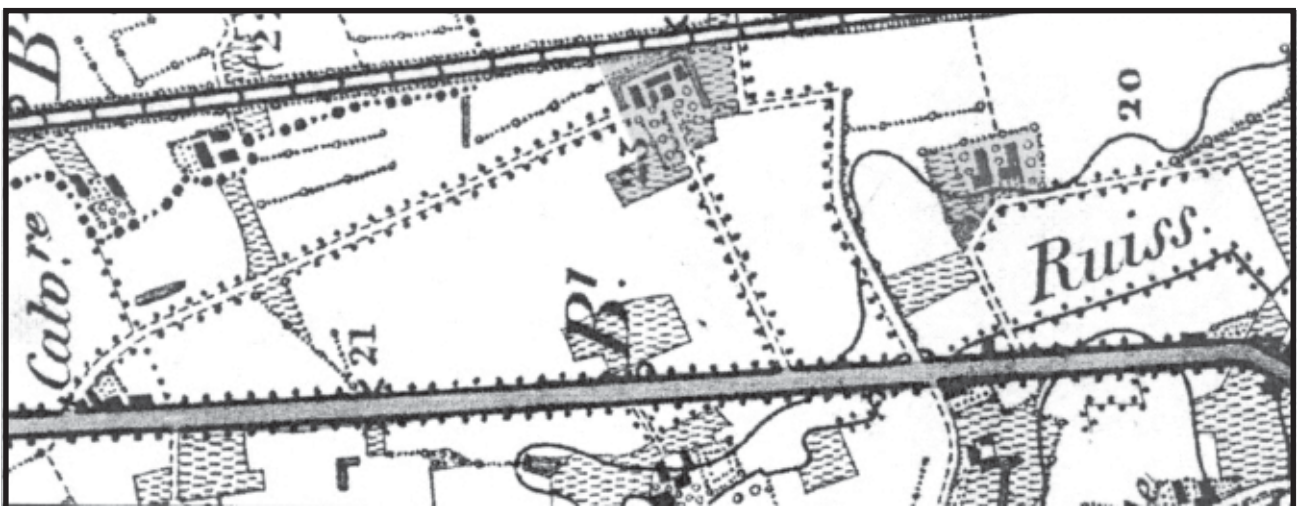
3. S.A.R., nr 1031

4. S.A.R., nr 1040

5. S.A.R. nr 1040 en R.A.K. aanwinsten nr 6919.

*Het Vrouwengoed.
Detail uit kaart van de Roeselaarse
burggravie (S.A.R., nr.1263)*

*Het gebied tussen de Brugsesteenweg en de spoorlijn Brugge-Kortrijk op een
stafkaart van rond 1865.
De twee hofsteden van de oorspronkelijke burggravie zijn nog duidelijk herkenbaar.*

't Goet te vrouwenhove: Historisch overzicht

1444: Tgoet te vrouwenhove: eerste geschreven melding

- Naam: 1. Vrouwenhove: *vroen* = vroom O.L.Vrouw beeldje? (Luc Lybeer)
2. *vroomtiende*: vrome, vroom, nut, voordeel, winst, opbrengst, vruchten of opbrengsten van de landerijen (D. Denys)
3. *Vraemgoet*: hoeve eigendom van de heer, zijnde hier de burggraaf (Roeselaars costumiere recht)
4. *vrouw* in de middeleeuwse teksten: de hoogste, de voornaamste
Vermoeden dat hier edelvrouwen woonden (Verwijs en Verdam)

1534: Tgoet te vrouwenhove wordt verpacht. (De Potter)

Verschillende post-middeleeuwse kaarten tonen een walgracht rond 't Goed Vrouwenhove (Sanderus 1644, Popkaart 1845, stafkaart rond 1865)

1580: Na de godsdienstoorlogen zijn tal van huizen en boerderijen verwoest te Roeselare en gedeeltelijk vernield.

1596: Rogier van Steenland huurt de vervallen Vrouwenhove voor 9 jaar: **40** bunders (+53 ha). Van Steenland mag er alle nodige herstellingen doen. Zijn gedane kosten mag hij in mindering brengen op zijn verschuldigde pachtsom.

17de-18de eeuw: spreekt men nog altijd van Vrouwenhove of Vrouwenhoeve.

1847: Aanleg van de spoorweg Kortrijk-Brugge

1901: Circus Barnum geeft bekendheid aan de wijk

19de eeuw: De naam *Sabbe's hof* duikt op.

Bij het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog baatte de familie Sabbe een hoeve uit op Barnum. Op Schuwe Maandag 19 oktober 1914 ging de hoeve in de vlammen op.

De Franse militair **Ferdinand Le Hétet** hield de Duitsers tegen, die oprukten van over de spoorweg zodat zijn kameraden konden vluchten. Hij kon zeven Duitsers doden met gewerschoten. Le Hétet werd kort daarop door de Duitsers ingerekend en afgemaakt. Omwonenden vonden zijn verminkte lichaam en konden het na enkele dagen ter plaatse begraven onder een boom.

De Sabbe's weken uit naar Frankrijk om daar verder te boeren. Ze bleven er ook na het einde van W.O.I. Alleen zoon Jeroom en twee van zijn zusters keerden naar Roeselare terug in de jaren 30. Jeroom (o te Roeselare 10.01.1885 en + te Roeselare 04.09.1974) en een van zijn zussen bleven ongehuwd en woonden in de Mandellaan 283.

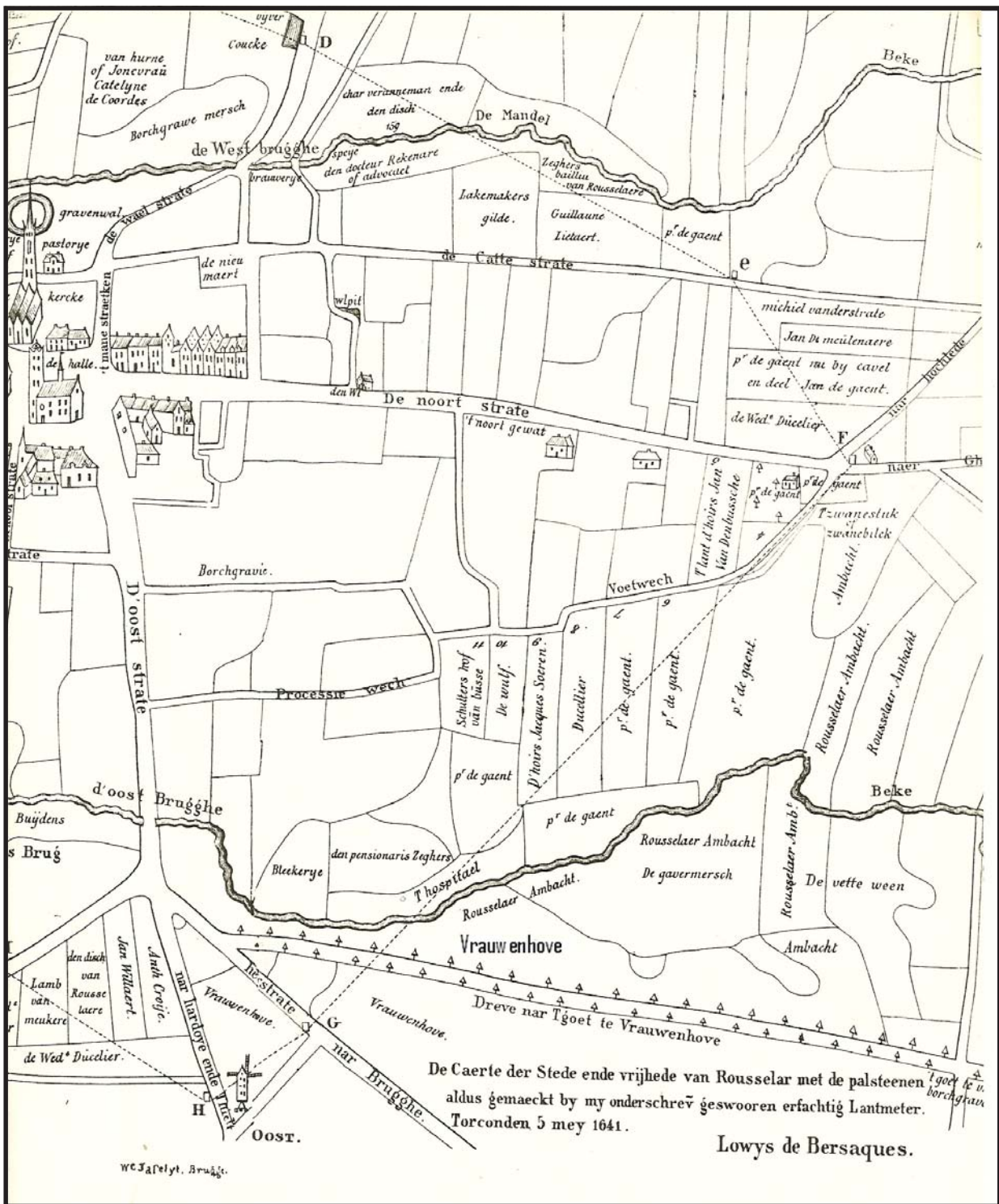
1919: 2 september: Het lichaam van Le Hétet wordt herbegraven op de stedelijke begraafplaats aan de Blekerijstraat, Arme Klarenstraat.

Hij krijgt een praalgraf met een afgeknotte zuil, symbool van een gebroken leven.

1925: Geschreven aanvraag tot afbraak van de ruïnes van de hoeve.

1956: Bouw van de nieuwe wijk door de Bouwmaatschappij De Mandel.

2006-2007: V.O.B.o.W. – WAR noodopgraving op de site Vrouwenhove – Sabbes's Hof en planning door de Bouwmaatschappij De Mandel voor de bouw van nieuwe appartementen op de opgegraven site.

Kaart van Lowys de Bersaques, 1641. Situering Vrouwenhove op kaart midden onderaan. Kaart van Lowys de Bersaques, 1641: situering op kaart onderaan rechts't goet te vrouwenhove, borchgrave van Rousselare

Vooronderzoek 2002 Roland Swaenepoel.

Een van de waterputten opgegraven tijdens het vooronderzoek van Roland Swaenepoel.

Prins Albertstraat (2006-2007)

Proefoverlay: fragment atlas 1830 op huidig kadastrale plan (Roland Swaenepoel)